

Metodický list pro lektora

OBEČNÁ ČÁST		
I. Téma: Úvod do tematického celku, příp. celků, seznámení, pravidla		
Cíle:	Přivítání, představení systém školení – organizační pokyny, časový harmonogram. Uvedení tematických celků do kontextu vzdělávacího programu.	
Trvání (časová dotace):	60 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• flipchart, dataprojektor, psací pomůcky• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Seznamovací aktivita	
II. Téma: Úvod do adiktologie, adiktologické služby současnosti		
Cíle:	Účastníci programu se seznámí s dynamicky rozvíjejícím se oborem zabývajícím se prevencí, léčbou a výzkumem užívání návykových látek a jiných forem závislostního chování.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost základních principů adiktologie a adiktologických služeb a povědomí o různých formách závislostního chování.

	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost charakterizovat rozdíly mezi různými typy adiktologických služeb.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k flexibilitě. Účastník vítá nové myšlenky a podněty, je otevřený všemu novému.
Klíčové pojmy:	adiktologie, adiktologické služby, destigmatizace, závislost, vlivy závislostí, existující adiktologická síť, specializované služby, detoxifikace, terénní programy, kontaktní a poradenské služby, nízkoprahové služby, vysokoprahové služby, harm reduction	
Trvání (časová dotace):	90 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• flipchart, dataprojektor, psací pomůcky• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška	
III. Téma: Drogy a další návykové látky: jejich účinky, rizika		
Cíle:	Účastníci se naučí rozlišovat drogy podle účinku na psychiku dále dle míry rizikovosti a poté podle odhadované prevalence užívání a zneužívání v populaci.	

Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost dělení drog podle účinků na psychiku užívajícího a jejich míry rizikovosti u uživatele.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost rozpoznat míru rizika u měkkých a tvrdých drog pro uživatele i pro společnost.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních. Přispívání k dosažení skupinových cílů.
Klíčové pojmy:	drogy, návykové látky, psychika, míra rizikovosti, prevalence, tabák, alkohol, farmaka, konopí, opiáty, opioidy, halucinogeny, těkavé látky, způsob užívání, odvykání, léčebné intervence	
Trvání (časová dotace):	240 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška, buzz groups, skupinová diskuze	

IV. Téma: Nelátkové závislosti: jejich účinky, rizika		
Cíle:	Účastníci budou seznámeni se společenskými dopady i s riziky pro jednotlivce, diskutovány budou společné i rozdílné znaky se závislostmi na psychoaktivních látkách.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost o společných a rozdílných znacích nelátkové závislosti a závislosti na psychoaktivních látkách. Má povědomí o prevalenci a o možnostech léčebných intervencí.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost na základě základních analytických nástrojů rozpoznat míru rizika nelátkové závislosti u klienta. Dovednost vyhledávat aktuální informace v odborných zdrojích.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních.
Klíčové pojmy:	návyk, nelátkové závislosti, účinky, rizika, společenský dopad, patologické hráčství, závislost na internetu, online hry, online komunikace, pornografické stránky, hypersexualita, opiomanie, workoholismus	
Trvání (časová dotace):	90 minut	

Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby
Metody:	Přednáška, skupinová diskuze
V. Téma: Příznaky problémového užívání drog, dalších návykových látek a patologického hráčství	
Cíle:	Účastníci si objasní, jak funguje a vzniká závislost na návykových látkách a jaký je rozdíl v patologické závislosti. Závěrem se seznámí s nesnázemi, s kterými se závislí lidé potýkají při léčbě.

Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost hlavních příznaků užívání drog, dalších návykových látek a patologického hráčství. Má povědomí o existenci duálních diagnóz v adiktologii.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost určit fázi vzniku závislosti podle zjištěných informací od klienta, dovednost použití základních nástrojů prevence závislosti.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních. Kompetence k objevování a orientace v informacích.
Klíčové pojmy:	užívání návykových látek, MKN-10, MKN-11, DSM-V, AUDIT, DAST, Fagerströmův test, CRAFFT, CAGE, somatické komplikace, komorbidita, duální diagnóza	
Trvání (časová dotace):	240 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none"> • pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity • pomůcky dle vybraných skupinových úkolů • základní psací a kancelářské potřeby 	
Metody:	Přednáška, skupinová diskuze, case study	

VI. Téma: Zákonná a podzákonná úprava v oblasti protidrogové politiky		
Cíle:	Účastníci se seznámí se základní zákonnou úpravu v oblasti návykových látek a naučí se rozlišovat primární a sekundární drogovou kriminalitu.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost základních principů zákonné úpravy v oblasti návykových látek.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost efektivně vyhledávat informace v zákonech. Dovednost rozlišit primární a sekundární drogovou kriminalitu.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních.
Klíčové pojmy:	adiktologie, Zákon č. 167/1998 Sb., model zotročení, model predispozice, EMCDDA, Goldsteinův tripartitní konceptuální rámec, trestná činnost, kriminalita, hospitalizace, způsobilost k právním úkonům	
Trvání (časová dotace):	120 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none"> • pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity • pomůcky dle vybraných skupinových úkolů • základní psací a kancelářské potřeby 	

Metody:	Přednáška, skupinová diskuze	
VII. Téma: První pomoc při předávkování		
Cíle:	Účastníci se dozvědí více informací o emergentní adiktologii a naučí se, jak se zachovat v případě zdravotních komplikací uživatelů návykových látek u předávkování, ale i u dalších stavů.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost o oboru emergentní adiktologie, o nejčastěji vyskytujících se projevech a komplikacích akutní intoxikace.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost používat intervenci první pomoci u akutních fází odvykacích stavů a intoxikace.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k objevování a orientace v informacích. Kompetence k řešení problému a k samostatnosti.
Klíčové pojmy:	předávkování, první pomoc, emergentní adiktologie, akutní intoxikace, odvykací stavy, detoxifikace, delirium, halucinatorně-paranoidní syndrom, akutní úzkostná porucha, epileptický záchvat, terapie	
Trvání (časová dotace):	120 minut	

Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška, skupinová diskuze	
VIII. Téma: Systém prevence a pomoci v adiktologických službách současnosti v ČR		
Cíle:	Účastníci se seznámí s aktuální situací systému prevence a pomoci v adiktologických službách a dle rozdělení na primární, sekundární, terciární a kvartérní prevenci budou více orientovaní v nabízených adiktologických službách.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost čtyř základních pilířů – primární prevence, harm reduction, léčba a resocializaci a represe.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost rozpoznat jednotlivé typy prevencí a určit základní nástroje, které se při nich mohou použít.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních. Kompetence k objevování a orientace v informacích. Kompetence k řešení problému

		a k samostatnosti.
Klíčové pojmy:	primární prevence, sekundární prevence, evidence based, léčebný matching, ASAM, terciální prevence, harm reduction	
Trvání (časová dotace):	240 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška, skupinová diskuze, buzz groups	
IX. Téma: Základy poradenství v oblasti závislostí		
Cíle:	Účastníci se dozvědí více o obsahu adiktologického poradenství, o komponentě vztahu mezi terapeutem a klientem a formách poradenství a také se naučí o adiktologickém poradenství v systému adiktologických služeb – v nízkoprahovém zařízení, ambulantní péči a pobytové a doléčovacím zařízení.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost různých forem poradenství a základních principů vztahu mezi terapeutem a klientem.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost použít motivační rozhovor podle momentu, ve kterém se klient právě nachází.

	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence ke kreativitě a efektivní komunikaci. Rozvoj tvůrčího myšlení a improvizace. Kompetence k naslouchání.
Klíčové pojmy:	prevence, poradenství, léčba, intervence, metoda 4A, motivační rozhovor, vnitřní motivace	
Trvání (časová dotace):	120 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška, rolová hra	
X. Téma: Úvod do krizové intervence		
Cíle:	Účastníci si objasní základní principy krizové intervence a zlepší své dovednosti v krizové intervenci.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost forem, rozdílů a specifik krizové intervence.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost uvést, jak v případě krizové intervence postupovat.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních.

		Kompetence k objevování a orientace v informacích.
Klíčové pojmy:	životní události, krize, intervence, nebezpečí, příležitost, stabilizace osobnosti, souvislosti, mapování, individuální přístup, ambulantní pomoc, hospitalizace, terénní program, distanční intervence	
Trvání (časová dotace):	120 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška, skupinová diskuze, case study	
SPECIFICKÁ ČÁST		
Pracovníci orgánu sociálně – právní ochrany dětí:		
Cíle:	Účastníci si budou jisti ve své roli sociálního pracovníka OSPOD z pohledu aktuálního právního zakotvení. Budou vědět, jak postupovat při práci s dětmi užívajícími návykové látky a budou tyto nabyté zkušenosti umět aplikovat v jejich praxi.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost vymezení role sociálního pracovníka OSPOD, přímých nepřímých známek zneužívání alkoholu a jiných návykových látek

		dítětem či mladistvým a možností práce s cílovou skupinou dětských uživatelů.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost rozpoznat přímé a nepřímé známky užívání návykových látek dítětem, průběžně vyhodnocovat životní situaci dítěte, jednat v nejlepším zájmu dítěte.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních. Kompetence k objevování a orientace v informacích.
Klíčové pojmy:	Role sociálního pracovníka, práce OSPOD, princip přiměřenosti, princip subsidiarity veřejnoprávní intervence, princip nejméně omezujícího prostředí, dítě užívající návykové látky, veřejnoprávní intervence, nejlepší zájem dítěte, princip proporcionality, donucovací oprávnění.	
Trvání (časová dotace):	480 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	

Metody:	Přednáška, skupinová diskuze, Buzz groups, Case study	
Pracovník městské a obecní policie:		
Cíle:	Účastníci budou mít přehled o aktuální drogové scéně v ČR, budou umět vyhledat potřebná legislativní zakotvení, budou seznámeni s aktuálními strategiemi, budou mít přehled o problematice internetu a drog.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost legislativního ukotvení drogové problematiky na území ČR, interních aktů, kterými se řídí PČR.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost vyhledat aktuální strategie výsledky výzkumů zabývající se problematickou trestné drogové scény.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k objevování a orientace v informacích. Kompetence k řešení problému a k samostatnosti.
Klíčové pojmy:	Přestupek, trestný čin, mezinárodní právní předpisy, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, Strategie BESIP 2021-2030, metanfetamin, darknet, zajištění drogy.	
Trvání (časová dotace):	480 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity	

	<ul style="list-style-type: none">• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška, buzz groups, skupinová diskuze	
Pracovníci posuzující přestupky dle zákona č. 65/2017 sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů:		
Cíle:	Účastníci budou mít přehled v aktuální právní úpravě přestupků v oblasti drog. Budou mít přehled v postupech správního orgánu a budou se umět tento postup správně aplikovat. Účastníci budou mít přehled v analýze procesu dokazování ovlivnění alkoholem a jinými návykovými látkami.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost zákona č. 65/2017 a návrhů jeho novelizace a dalších zákonů souvisejících s přestupkovým řízením v oblasti návykových látek.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost aplikovat nabyté znalosti zákonů do své pracovní praxe, udělit správní trest dle zákona.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k objevování a orientace v informacích. Kompetence k řešení problému a k samostatnosti.
Klíčové pojmy:	Přestupek, trestný čin, zákon č. 65/2017, příkaz na místě,	

	výše pokuty.	
Trvání (časová dotace):	480 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška, skupinová diskuze, rolová hra	
Pracovníci vězeňské správy:		
Cíle:	Účastníci budou mít přehled v aktuální legislativě v oblasti návykových látek, budou znát výsledky nejnovějších výzkumných výsledků na tuzemské a mezinárodní úrovni a budou si umět vyhledat správné zdroje. Dále účastníci budou umět identifikovat rizikové způsoby aplikace drog ve věznicích a budou umět provést testování na přítomnost drog v těle u vězněných osob. Budou si také vědomi rizik užívání drog ve věznicích a budou umět zacházet s odsouzenými z pohledu teorie rizik, potřeb a responzivity a identifikovat jednotlivé části postupu při práci s vězněm závislým na návykových látkách.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost nejdůležitějších vnitřních předpisů VS ČR, historie zneužívání drog ve věznicích, cesty drog do věznic, nových syntetických drog v evropských věznicích

	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost rozpoznat vzorce užívání drog vězněnými osobami, provést testování na přítomnost drog v těle, obsluhovat spektrometr, zacházet s odsouzenými z pohledu teorie rizik, potřeb a rezponzivity, motivovat vězně k odvykání, identifikovat jednotlivé části postupu při práci s vězněm závislým na návykových látkách.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k objevování a orientace v informacích. Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních.
Klíčové pojmy:	Drogy ve vězení, vězněný uživatel drog, monitoring drog, systém péče o vězněné uživatele drog.	
Trvání (časová dotace):	480 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška, buzz groups, case study, skupinová diskuze, brainstorming, workshop.	

Sociální kurátoři:

Cíle:	Účastníci vědí, kde je v legislativě ukotvena oblast sociálních kurátorů a jaké má kurátor kompetence ve vztahu k adiktologickým službám. Účastníci mají přehled ve specifikaci cílových skupin kurátora, vlivu prostředí na ně a s tím spojenou mezioborovou spoluprací. Na základě těchto znalostí je schopen přizpůsobit svoji práci vůči klientovi a použít vhodné nástroje sociální práce.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost legislativy, specifikaci cílových skupin kurátora, vlivu prostředí na ně.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost přizpůsobit své jednání vůči klientovi, pracovat meziresortně a mezioborově. Dovednost používat nástroje práce v oblasti sociální práce.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních. Kompetence k řešení problému a k samostatnosti.
Klíčové pojmy:	Sociální poradenství, role sociálního pracovníka, cílové skupiny sociálního kurátora, sociální prostředí, spolupráce, case management, případová konference.	

Trvání (časová dotace):	480 minut	
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">• pracovní listy a další vytištěné podklady pro jednotlivé aktivity• pomůcky dle vybraných skupinových úkolů• základní psací a kancelářské potřeby	
Metody:	Přednáška, skupinová diskuze, brainstorming, buzz groups.	
EXKURZE		
Cíle:	Účastníci poznají prostředí adiktologické služby v jejich okolí, naváží pracovní vztah s dalšími účastníky exkurze i s provozovateli adiktologické služby.	
Rozvoj kompetencí:	Rozvoj odborných znalostí	Znalost fungování adiktologické služby.
	Rozvoj odborných dovedností	Dovednost doporučit formu adiktologické služby klientovi.
	Rozvoj měkkých kompetencí	Kompetence k efektivní komunikaci a kooperaci – sdílení informací, naslouchání a tolerance ostatních. Kompetence k objevování a orientace v informacích.
Klíčové pojmy:	Exkurze, mezioborová spolupráce, adiktologická služba.	
Trvání (časová dotace):	480 minut	

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Úřad vlády České republiky

Pomůcky:	Nejsou potřeba, jedná se o exkurzi.
Metody:	Exkurze, skupinová diskuze.

Postup

I. Úvod do tematického celku, příp. celků, seznámení, pravidla

Anotace: Lektor přivítá účastníky, představí systém školení – organizační pokyny, časový harmonogram a uvede tematické celky do kontextu vzdělávacího programu.

Lektor zařadí seznamovací aktivitu a zjistí očekávání a potřeby účastníků.

Časová dotace: 60 minut

Výběr aktivity je výhradně na lektorovi, zde přidáváme cvičení pro inspiraci:

Toto cvičení je určeno pro práci s celou skupinou. Kombinuje práci s uvolněním a očekáváním účastníků.

Zadání: Rozdejte účastníkům čtyři barvy nalepovacích lístečků. Vyzvěte je, ať na jeden napíší, jaké je jejich očekávání od kurzu. Na druhý, jaké je jejich očekávání od lektora/ů kurzu. Na třetí, jaké je jejich očekávání od ostatních účastníků kurzu. Na čtvrtý, jaké je jejich očekávání od sebe během kurzu. Je vhodné, aby se do práce s lístečky zapojil/li i lektor/ři kurzu.

Následně vyzvěte účastníky, aby svá očekávání sdíleli se skupinou a lístečky s nimi nalepili na flipchart do předem vyznačených oblastí podle barev lístečků.

Na základě očekávání účastníků proberte společná pravidla pro spolupráci a zaznamenejte je na flipchart. O očekáváních a pravidlech informujte další lektory kurzu.

II. Úvod do adiktologie, adiktologické služby současnosti

Anotace: Lektor seznámí účastníky s dynamicky rozvíjejícím se oborem zabývajícím se prevencí, léčbou a výzkumem užívání návykových látek a jiných forem závislostního chování.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze

Časová dotace: 60 minut

Zde uvádíme otázky vhodné pro skupinovou diskuzi:

- Čím se zabývá adiktologická služba?
- Co je to závislost?
- Jaké mohou být příčiny závislosti?
- Do jakého resortu spadají adiktologické služby?
- Jaké znáte konkrétní typy adiktologických služeb?
- Jaký je rozdíl mezi nízkoprahovým a vysokoprahovým zařízením?

III. Drogy a další návykové látky: jejich účinky, rizika

Anotace: Lektor definuje pojmy jako droga, návykové látka, omamná a psychotropní látka a rozdělí je podle typu, míry zneužití, dopadu na zdraví.

Účastníci ve dvojicích vyjmenují komplikace a rizika spojená s užitím návykové látky. Jednotlivé komplikace a rizika následně rozřadí do kategorií.

Lektor seřadí návykové látky z hlediska rozšíření, způsobu užívání, účinků, projevu užívání. Společně s účastníky analyzuje a zkontroluje jejich vyjmenované komplikace a uvede je do kontextu.

Na závěr proběhne skupinová diskuze lektora a účastníků, s jakými typy drog nejčastěji přichází ve své organizaci do kontaktu.

Použité metody: Přednáška, buzz groups, skupinová diskuze

Časová dotace: 180 minut

Metodou buzz groups nebo skupinovou diskuzí se v průběhu výuky zeptejte účastníků na otázky:

Cíleně jsou podávány otázky, na které není zcela specifická odpověď. Diskuze má být rozvedena tak, aby směřovala od obecných otázek (viz níže) ke specifitějším na základě zkušeností účastníků. Lektor je zde pouhým moderátorem diskuze mezi účastníky.

- Co jsou drogy?
- Kde se vzaly drogy?
- Kdy začal problém s drogami?
- Kolik nás jako společnost stojí drogy?
- Proč lidé propadají závislostem?

IV. Nelátkové závislosti: jejich účinky, rizika

Anotace: Lektor seznámí účastníky s trendy nelátkové závislosti, jako jsou patologické hráčství, závislost na internetu a shrne výsledky nejnovějších terénních studií českých hráčů. Vyjmenuje základní typy závislosti na internetu a zmíněna bude prevalence i možnosti léčebných intervencí.

Skupinová diskuze bude vyvolána na základě pocitů z předložené videoukázky. Účastníci sdělí své pocity, jejich myšlenky a případně jejich vlastní zkušenosti z praxe.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze

Časová dotace: 180 minut

Lze vybrat z následujících videí, případně je možný výběr videa dle vlastních preferencí lektora.

- Amanda Todd - <https://www.youtube.com/watch?v=Q15IndWnXII>
- Facebook a soukromí - <https://www.youtube.com/watch?v=qoc-obC8z94>
- Gabor Maté: Jak trauma z dětství vede k závislosti -

<https://videacesky.cz/video/gabor-mate-jak-trauma-z-detstvi-vede-k-zavislosti>

- Gabor Maté: ochrana dětí před přístroji - <https://videacesky.cz/video/gabor-mate-ochrana-deti-pred-pristroji>
- Gambling – zpověď hazardního hráče: <https://www.youtube.com/watch?v=x8QBsWuksV0>

Konec prvního dne

V. Příznaky problémového užívání drog, dalších návykových látek a patologického hráčství

Anotace: Lektor objasní pojem závislost, jaké jsou znaky závislosti v oblasti tělesné, psychické, vztahové a sociální. Vyjmenuje příčiny závislostního chování a prevence vzniku závislosti.

Lektor vysvětlí, jak vzniká a funguje závislost, definuje patologickou závislost a objasní, jak se rozlišuje od ostatních závislostí.

Lektor společně s účastníky prodiskutuje, jak se závislost projevuje a jaké přináší důsledky pro závislou osobu i pro její okolí.

Lektor na jedné či dvou kazuistikách seznámí účastníky s problematikou závislostí na návykových látkách a s nesnázemi, s kterými se závislí lidé potýkají při léčbě své závislosti na návykových látkách i ve svém osobním životě.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze, case study

Časová dotace: 180 minut

Lektor vybere jeden ze screeningových nástrojů/testů závislosti, který si účastníci projdou (10 minut – 20 minut) a poté budou diskutovány klady a zápory vybraného testu a výsledky účastníků (v případě, že se o ně chtějí podělit).

- Fagerströmův test nikotinové závislosti (IKEM)

(<https://www.ikem.cz/cs/fagerstromuv-test-nikotinove-zavislosti/>)

- CAGE test – alkoholismus

(https://www.alkoholik.cz/zavislost/testy_zavislosti/test_na_alkoholismus_online_s_vyhodnocenim_cage_test.html)

- AUDIT test – alkoholismus

(https://www.alkoholik.cz/zavislost/testy_zavislosti/alkoholizmus_test_na_poruchy_z_pusobene_pitim_alkoholu_s_vyhodnocenim_test_audit.html)

- DAST – Drug Abuse Screening Test

(<https://cde.drugabuse.gov/instrument/e9053390-ee9c-9140-e040-bb89ad433d69>)

- CRAFFT test rizikového chování mladistvých

(<https://www.adiktologie.cz/dotaznik-crafft-rizikove-chovani-u-deti-a-dospivajicich>)

Výběr kazuistiky je výhradně na volbě lektora. Zde přidáváme vzor kazuistiky, která lze v rámci tohoto tématu použít.

Lektor účastníkům představí Klienta H. jeho postup v rámci skupinové terapie a poté na základě dané kazuistiky bude po účastnících vyžadovat zpětnou vazbu, jaké to v nich vyvolává pocity, co oceňují a co případně by udělali v rámci tohoto případu jinak.

Pacient H

Klient H, 60 let, údržbář, bez předchozí adiktologické intervence. Je vdovec, má tři dospělé děti, je finančně zajištěn, žije ve vlastním bytě. Má partnerku, nesdílí však

společnou domácnost. S dětmi i partnerkou má častý kontakt. O možnosti skupinové terapie KKA ho informuje jeho praktický lékař. Při všech třech diagnostických rozhovorech vyjadřuje výlučný zájem o redukci spotřeby alkoholu, k abstinenci není motivován.

Pan H. uvádí jako hlavní důvod ke snížení konzumace především nespokojenost partnerky, hrozbu rozpadu vztahu, časté hádky a jeho neadekvátní reakce pod vlivem alkoholu. Dále udává subjektivní pocity snížené míry koncentrace a výkonnosti, zájmu o volnočasové aktivity, zvýšenou míru únavy, zapomnětlivosti a autoakuzativních (sebeobviňujících) stavů, které přičítá nadměrnému pití.

Průměrná týdenní spotřeba alkoholu

Jeho průměrná týdenní spotřeba činí 700 g alkoholu, tj. 35 standardních jednotek, alkohol užívá dlouhodobě každý den, „suchých“ dní není schopen. Podle MKN-10 splňuje 3 diagnostická kritéria syndromu závislosti, podle kompletní diagnostiky lze jeho závislost označit stupněm II, v pásmu střední. Z lékařské zprávy a dalších diagnostických dotazníků nevyplývají žádná závažná somatická, psychická nebo sociální narušení, která jsou podmíněna abúzem alkoholu.

Je zařazen do programu skupinové terapie, na skupinová setkání dochází pravidelně, je jedním z jejích nejaktivnějších členů. Reflektuje své osobní vnitřní i vnější spouštěče, ve spolupráci s ostatními členy i terapeuty vytváří strategie zvládání rizikových situací. Během terapie vyplynou určité další faktory, které negativně ovlivňují jeho schopnost sebekontroly, tyto faktory terapeuticky zpracovává během individuálních setkání s psychologem.

Po terapii je snížena spotřeba alkoholu

Bezprostředně po ukončení terapie se mu daří snížit svou spotřebu ze 700 g týdně na 220 g, přičemž dodržuje jeden až dva „suché“ dny v týdnu. Hodnota enzymu GGT klesá z 44,8 (před zahájením programu) na 12,0 (po ukončení programu). Po šesti

měsících se mu daří udržet limit týdenní spotřeby, co do množství, také hodnota GGT je stabilní, ovšem daří se mu udržet průměrně pouze dva „suché“ dny za měsíc.

Některé dny překračuje svůj osobní cíl, tyto výkyvy ovšem kompenzuje sníženou konzumací v následujících dnech, tak aby zůstal limit jeho týdenní spotřeby nedotčen. Pan H. vnímá jako velmi významnou podporu ze strany své partnerky (např. společné abstinentské večery, oceňování jeho snahy atd.). Po dvanácti měsících od ukončení terapie týdenní spotřeba pana H. lehce vzrůstá na 13 SJ, stoupá i hodnota GGT na 14,9.

Denní limity

Klient kompenzuje překročení svých vlastních denních limitů zvýšením počtu „suchých dní“ (v průměru 3 během 14 dní). Panu H. je doporučena účast na pěti doléčovacích terapiích, které po dobu 5 týdnů navštěvuje. Subjektivně udává, že se cítí dobře, nepříjemné symptomy spojené s abúzem ustoupily, jeho výkonnost se zvýšila, došlo i k harmonizaci rodinných vztahů.

Pana H. nejvíce motivuje vědomí, že je již dlouhodobě schopen zvládnout svůj týdenní cíl a že má nástroj k tomu, jak se vyrovnat s pocity viny a kompenzovat případný relaps. Výslovně říká, že jeho dřívější samostatné pokusy o abstinenci ztroskotaly po prvním selhání, které v něm vyvolávalo velmi trýznivé pocity snížené sebeúcty.

Oslabení víry v sebe

Následně měl tendenci reagovat prudkým zvýšením spotřeby, ve smyslu: „teď už je to stejně všechno jedno“, což postupně oslabovalo víru v jeho vlastní schopnosti a motivaci. Z katamnestického šetření po 24 měsících vyplývá, že pan H. snížil týdenní spotřebu na původních 220 g (11 SJ), s tím, že během posledních 12 měsíců zaznamenal 3 týdny, kdy dosáhla spotřeba hodnoty 400 až 500 g.

Je pozitivní, že tyto lapsy byly spojeny s výjimečnými událostmi typu narozeninových oslav a Silvestra. Pan H. se cítí nadále dobře další následnou péči již nevnímá jako potřebnou.

Překlad zkrácené verze případové studie pacienta H., který absolvoval skupinovou formu terapie kontrolované konzumace alkoholu v Mnichově, kterou uveřejnil J. Koerkelel v adiktologickém časopise Suchttherapie v roce 2002 (KÖRKEL, J., Kontrolliertes Trinken als Ziel und als Weg. Suchttherapie. 2002c, (19) 3, 112-116).

Zdroj: <https://www.adicare.cz/kazuistika-cs/ukazkova-kazuistika/>

VI. Zákonná a podzákonná právní úprava v oblasti protidrogové politiky

Anotace: Lektor vymezí pojmy návyková, omamná a psychotropní látka a kde je v zákoně hledat. Účastníci se dozvědí základní zákonnou úpravu v oblasti návykových látek. Dále bude představen vztah užívání návykových látek a kriminality, rozebrány budou hlavní modely a východiska teorií vztahu návykových látek a kriminality.

Lektor s účastníky prodiskutuje hlavní rizikové faktory na úrovni trestněprávní definice drog a rozdíly mezi primární a sekundární drogovou kriminalitou.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze

Časová dotace: 120 minut

Zde uvádíme otázky vhodné pro skupinovou diskusi:

- Kde v zákoně lze dohledat vymezení pojmů návyková, omamná a psychotropní látka?
- Co je to primární drogová kriminalita?
- Co je to sekundární drogová kriminalita?
- Setkali jste se ve své praxi s případem nedobrovolné hospitalizace uživatele

drog? Pokud ano, jak to probíhalo?

- Jaký máte názor na legalizaci konopí? Ano či ne, a proč?

VII. První pomoc při předávkování

Anotace: Lektor definuje obor Emergentní adiktologie a následně vysvětlí, jaké jsou projevy a komplikace akutní intoxikace. Intoxikace bude rozebírána podle charakteru látky, který daný stav vyvolala.

Lektor ve společné diskuzi s účastníky rozliší zdravotní stavy podle jejich fatálnosti, tedy podle nebezpečí úmrtí. Účastníci se následně seznámí s lékařskými intervencemi, ale také s intervencemi, které spadají pod obecnější první pomoc. Konkrétní intervence poté zpětně aplikují na specifikované stavy, při kterých hrozí nebezpečí úmrtí a mohou být aplikované i širokou veřejností.

Lektor posléze vyjmenuje metody detoxifikace a její kontext, dále metody užívané v jednotlivých skupinách návykových látek. Půjde o akutní intoxikaci s deliriem při užití halucinogenů či konopných drog, halucinatorně-paranoidní syndrom při užití stimulantů, akutní úzkostná porucha při užívání konopných drog a stimulantů a epileptické záchvaty. U těchto stavů popíše nejčastější situace, jejich klinické obrazy a možnosti první pomoci a terapie.

Použité metody: přednáška, skupinová diskuze, demonstrační metoda – videoukázka

Časová dotace: 180 minut

Účastníkům budou podány k diskuzi následující otázky:

- Čím se zabývá obor emergentní adiktologie?
- Jak se vyznačují akutní fáze odvykacích stavů?

Účastníkům bude poskytnuto demonstrační video nebo si na místě nacvičí první pomoc při intoxikaci. Výběr jedné z variant je na rozhodnutí lektora.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=5-UoX33SMNw>

Konec druhého dne

VIII. Systém prevence a pomoci v adiktologických službách současnosti v ČR

Anotace: Lektor účastníkům představí základní principy středního proudu, na kterém je postavena současná česká protidrogová politika. Staví na pragmatickém a racionálním přístupu, který si stanovuje realistické a dosažitelné cíle (nikoli „společnost bez drog“), opírá se o čtyři základní pilíře (tj. o primární prevenci, harm reduction, léčbu a resocializaci, o represii).

Budou diskutovány faktory a kritéria efektivní primární prevence, jelikož značná část účastníků může být v rámci jejich povolání součástí různých programů primární prevence. Dále na základě metody buzz groups budou účastníci diskutovat Mapu pomoci – co se jim líbí, co nelíbí, používá se v jejich praxi, jak se používá nebo jak by se mohla používat. Součástí diskuzí bude i krátký demonstrační film, který otevře otázku prevence závislostí jednotlivých postav z dané videoukázky.

Účastníkům budou pro diskuzi položeny následující otázky:

- Jaké znáte typy primární prevence? Jací aktéři jsou do ní zapojeni?
- Co je substituční léčba a setkali jste se s někdy? Jaký má na ni názor neodborná veřejnost?

Účastníkům bude představena Mapa pomoci (<https://www.drogy-info.cz/mapa-pomoci/>), která bude dále diskutována – co se líbí x co chybí.

Účastníkům bude dán prostor pro shlédnutí krátkého filmu Závislosti - <https://youtu.be/90BVFLhkhLE>. Prevence závislostí jednotlivých postav z videoukázky bude poté s účastníky diskutován.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze, buzz groups, demonstrační metoda – videoukázka

Časová dotace: 240 minut

IX. Základy poradenství v oblasti závislostí

Anotace: Lektor vyjmenuje různé formy poradenství, zaměří se na vztah mezi terapeutem a klientem. Lektor popíše adiktologické poradenství v systému adiktologických služeb – v nízkoprahovém zařízení, ambulantní péči a pobytové a doléčovacího zařízení.

Pomocí rolové hry se účastníci seznámí s krátkou intervencí „A“ metody jako s velmi efektivním nástrojem, který se používá při identifikaci uživatelů návykových látek a k dalšímu postupu v rámci jejich léčení. Závěrem lektor definuje A metodu a vysvětlí její vhodné použití. Metoda je složená z dotazů slovy začínajících na „A“ – Ask, Assess, Advice, Arrange a dá se využít zejména u modelu čtyř úrovní intervence PLISSIT a třístupňového modelu pomáhajícího procesu.

Účastníci se rozdělí do menších skupinek (4 osoby). Ve kterých si vyzkouší krátkou intervenci u kuřáka tabáku. Jedna z osobu bude poradce a další osoby budou klienti závislí na tabáku – jeden bude ochotný k odvykání, druhý bude přítomen jen kvůli rodině, třetí ochotný nebude. Po ukončení krátké intervence ve skupinkách budou diskutovány závěry, ke kterým účastníci došli.

- Ask – Zeptejte se – Zjistěte a zdokumentujte stav užívání tabáku u každého klienta při každé návštěvě na základě Vámi vytvořeného krátkého dotazníku.
- Advice – Rada – jasným, silným a osobním způsobem vyzvěte každého uživatele tabáku, aby přestal.
- Assess – Posouzení – Je uživatel tabáku ochoten v tuto chvíli přestat?
- Assist – Asistence – U pacienta, který je ochoten přestat kouřit, mu při

odvykání pomůže poradenství a farmakoterapie (např. anticravingová farmakoterapie).

- Arrange – Uspořádat – Naplánujte si následný kontakt, osobně nebo telefonicky, nejlépe do prvního týdne po datu ukončení kouření.

Použité metody: Přednáška, rolová hra

Časová dotace: 120 minut

X. Úvod do krizové intervence

Anotace: Lektor seznámí účastníky se základními rozdíly a specifiky ve formách krizové intervence. Lektor popíše prezenční formy krizové pomoci, jedná se o ambulantní pomoc, hospitalizaci či terénní formu, a distanční čili telefonní, internetovou nebo chatovou pomoc.

Ve skupinové diskuzi bude analyzován proces kontaktování a pracovní strategie týmu. Dále budou diskutovány možnosti řešení situace, hodnocení výstupů, rozhodnutí o potřebné následné péči klienta ze zvukové nahrávky sebevraha z linky bezpečí.

Diskutovány budou základní principy krizové intervence a dovednosti v krizové intervenci. Jedná se zejména o posouzení situace, plánování intervence (volba přístupu) a intervenci samotnou.

Úvodem lektor účastníkům pustí audiozáznam sebevraha, který volal na linku bezpečí: <https://www.youtube.com/watch?v=Ff7ecAqfp4>. Po ukončení demonstrační ukázky bude diskutováno:

- Co se zaměstnankyni povedlo?
- Co se jí nepovedlo? Co by účastníci udělali jinak?
- Jak nejlépe postupovat v případě krizové intervence se sebevrahem?

Otázky pro skupinovou diskuzi:

- Jak probíhá krizová intervence se závislou osobou?
- Setkali jste se někdy osobně s krizovou intervencí se závislou osobou? Pokud ano, podělte se o to.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze, case study, Demonstrační metoda – audioukázka

Časová dotace: 120 minut

Konec třetího dne – konec obecné části

Specifické části – á 8 hodin

Pracovníci orgánu sociálně – právní ochrany dětí:

I. Úvod do specifické části vzdělávacího programu

Anotace: Lektor přivítá účastníky specifické části vzdělávacího programu pro pracovníky OSPOD, představí strukturu školení a uvede specifickou část vzdělávacího programu do kontextu celého projektu.

Lektor zjistí očekávání účastníků a jejich potřeby.

Časová dotace: 30 minut

Toto cvičení je možné dělat v celé skupině, nebo účastníky rozdělit do menších skupin a následně udělat reflexi cvičení v celé skupině.

Na škále od 1 do 10 vyznačte, jak vidíte svoji připravenost pracovat s rodiči a jejich dětmi, které vykazují závislost.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

- Co už umíte? Na co jste při práci s klienty hrdí?
- Jaké metody sociální práce využíváte?
- Jaké postupy a metody sociální práce se Vám osvědčují ve Vaší práci s klienty?
- Co je pro Vás při práci s klientem důležité?
- V čem se chcete zlepšit?
- Je něco specifického, co se v kurzu chcete dozvědět, co se chcete naučit, co chcete získat? O čem ve své praxi často přemýšlíte?
- Jak by Vám v tom mohl pomoci tento kurz?

II. Role veřejnoprávní ochrany dítěte a základní principy veřejnoprávní ochrany dítěte

Anotace: Lektor vymezí role sociálních pracovníků OSPOD odvíjející se od konkrétní agendy (či agend), jejímž výkonem jsou pověřeni – tj. role správního orgánu, který zajišťuje veřejnoprávní ochranu dětí a/nebo role orgánu zajišťujícího veřejné poručenství a veřejné opatrovnictví dítěte. Společně účastníkům navrhne k diskusi téma: *Možnosti pracovníků OSPOD v kontextu jejich role*, ve které se zaměří především na problematiku slučitelnosti těchto rolí a prioritizaci jedné z nich. Účastníci si díky tomu navzájem předají vlastní pohledy na roli pracovníka OSPOD a vzájemně si sdělí, jak by měl ideálně takový pracovník ve své roli vystupovat.

Lektor účastníkům přednese aktuální právní zakotvení role pracovníka OSPOD v kontextu s platnou i historickou legislativou. Zaměří se na primární roli pracovníka OSPOD jako orgánu veřejnoprávní ochrany dítěte, která představuje vždy výkon veřejné moci. Představí principy přiměřenosti, subsidiarity veřejnoprávní intervence a nejméně omezujícího prostředí, jakož i základní požadavky, které musí vždy orgán veřejnoprávní ochrany dítěte sledovat, zasahuje-li do autonomie dítěte a jeho rodiny (nebo obecněji do základních práv a svobod člověka):

- požadavek zákonnosti (legality) zásahu
- požadavek oprávněnosti (legitimity) zásahu
- požadavek přiměřenosti (proportionality) zásahu.

Účastníci pomocí metody buzz groups nebo skupinové diskuze budou společně zodpovídat následující otázky vztahující se k jejich roli:

zdroj

https://socialnipolitika.eu/wp-content/uploads/2018/05/metodicka_prirucka_pro_kuratoty_pro_deti_a_mladez.pdf

- Jak se můžete „zprostit“ funkce kolizního opatrovníka dítěte?
- Můžete jako kolizní opatrovník dítěte odmítnout se proti rozhodnutí soudu

odvolat v případě, že si to dítě přeje?

Na základě příkladu (Liga lidských práv, 2014) budou účastníci diskutovat situaci, kdy dítě mladší 15 let nejednalo zaviněně:

Chlapci P. bylo třináct let, avšak v důsledku svého těžkého mentálního postižení odpovídala jeho rozumová vyspělost 4-6letému dítěti. P. nechápal rozdíl mezi životem a smrtí. Při hře u vody se svým devítiletým kamarádem do něj strčil a kamarád upadl hlavou do kaluže. P. po něm poté ještě skákal, nebyl totiž schopen si uvědomit, jaké následky může jeho jednání mít a že tím kamaráda ohrožuje na životě. Případ bohužel skončil smrtí kamaráda, u nějž došlo k udušení, nejspíše z utopení.

Otázka: Mohl být P. činěn odpovědným za daný čin? Proč ano/ne?

Odpověď: P. však nemohl být činěn odpovědným za čin jinak trestný, protože u něj nebyla dána dostatečná rozumová a mravní vyspělost, a proto nejednal zaviněně.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze, Buzz groups, Case study

Časová dotace: 150 minut

III. Dítě užívající návykové látky

Anotace: Lektor seznámí účastníky s přímými a nepřímými známkami zneužívání alkoholu a jiných návykových látek dítětem či mladistvým. Dále účastníky seznámí se statistickými údaji v oblasti užívání návykových látek a nelátkových závislostí u cílové skupiny dětí a mladistvých.

Lektor se při svém výkladu také zaměří na postup sociálních pracovníků OSPOD při práci s dětmi, které užívají návykové látky.

V souvislosti s dítětem užívajícím návykové látky se lektor zaměří na tematiku rodiny ve vztahu k adiktologickým problémům dítěte a mladistvého. Účastníci si společně definují potřebu spolupráce pracovníka OSPOD s jinými kolegy a institucemi.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze

Časová dotace: 150 minut

Lektor s účastníky bude hromadně diskutovat následující témata:

- Důležitost spolupráce rodiny a Vaše praxe v tomto tématu.
- S jakými dalšími kolegy a institucemi standardně spolupracujete u svých případů?
- S kým nespolupracujete, ale bylo by to vhodné?

IV. Základní postupy sociálního pracovníka OSPOD při práci s dětmi užívajícími návykové látky

Anotace: Lektor předloží účastníkům jednu či dvě kazuistiky, kterými jim přiblíží možnosti práce s cílovou skupinou dětských uživatelů návykových látek a nelátkových závislostí. Lektor se zaměří na prezentaci možnosti práce dle principů veřejnoprávní ochrany dítěte, tak aby byl naplněn nejlepší zájem dítěte a byly splněny povinnosti vyplývající z role pracovníka OSPOD.

Použité metody: Case study, Skupinová diskuze

Časová dotace: 150 minut

Lektor s účastníky rozebere vyhodnocování situace dítěte na příkladu IPOD 1, IPOD 2 či IPOD 3 (str. 143–154).

Zdroj:

https://socialnipolitika.eu/wp-content/uploads/2018/05/metodicka_prirucka_pro_kuratoty_pro_deti_a_mladez.pdf

Na základě znalosti příkladu dá lektor účastníkům k diskuzi plánovaný individuální plán ochrany dítěte. Po diskuzi účastníků bude následovat srovnání s realizovaným

plánem ze dne 1. 6. 2013.

V případě, že zcela nebude vyplněn čas rozbořem individuálního plánu ochrany dítěte, přistoupí lektor ke skupinové diskuzi na témata:

- Autonomie dítěte a jeho rodiny.
- Zásah do autonomie dítěte a jeho rodiny.

Pracovník městské a obecní policie (Preventista kriminality MP):

I. Úvod do specifické části vzdělávacího programu

Anotace: Lektor přivítá účastníky specifické části vzdělávacího programu pro pracovníky městské a obecní policie, představí strukturu školení a uvede specifickou část vzdělávacího programu do kontextu celého projektu.

Lektor zjistí očekávání účastníků a jejich potřeby.

Časová dotace: 15 minut

Toto cvičení je možné dělat v celé skupině, nebo účastníky rozdělit do menších skupin a následně udělat reflexi cvičení v celé skupině.

Na škále od 1 do 10 vyznačte, jak vidíte svoji připravenost pracovat s uživateli návykových látek či při prevenci s lidmi/děťmi na přednáškách?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

- Co už umíte? Na co jste při práci s klienty hrdí?
- Jaké metody sociální práce znáte?
- Jaké postupy a metody se Vám osvědčují při Vaší práci na přednáškách k prevenci vzniku návykových látek?
- Co je pro Vás důležité předat účastníkům přednášek?

- V čem se chcete zlepšit?
- Je něco specifického, co se v kurzu chcete dozvědět, co se chcete naučit, co chcete získat? O čem ve své praxi často přemýšlíte?
- Jak by Vám v tom mohl pomoci tento kurz?

II. Trestná činnost na úseku drog

Anotace: Lektor účastníky seznámí s trestnými činy souvisejícími s výrobou, dovozem, nabízením a prodejem drog. Účastníci budou seznámeni s definicí trestných činů osob, které návykové látky užívají či pod jejich vlivem nebo za účelem jejich nákupu trestnou činností páchají.

Použité metody: Přednáška, buzz groups

Časová dotace: 105 minut

Lektor bude s účastníky rozebírat níže vypsané otázky metodou buzz groups. Bude se snažit společně správně na otázku odpovědět. Po ukončení diskuze bude lektorem předána správná odpověď.

- Co je drogový trestný čin?
- S jakými drogami se nejčastěji pojí trestné činy v ČR?
- Jaký je rozdíl mezi dekontaminací a detoxikací?

III. Právní aspekty řízení vozidla pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek a způsoby zjišťování ovlivnění alkoholem či jinou návykovou látkou

Anotace: Lektor se bude věnovat standardnímu postupu městské a obecní policie při podezření na požití alkoholu a jiných návykových látek u řidiče motorového vozidla.

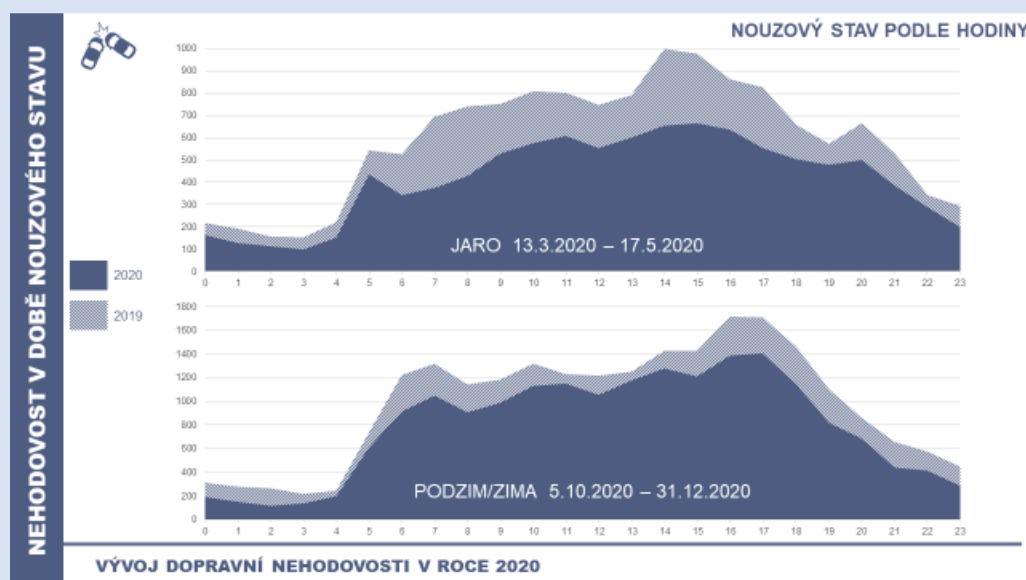

Lektor seznámí účastníky, jakými způsoby policejní orgán, v případě zjištění ovlivnění alkoholem či jinou návykovou látkou, provádí zajišťování důkazů při vyšetřování přítomnosti alkoholu či jiné návykové látky, a to zejména v silniční dopravě.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze, buzz groups

Časová dotace: 240 minut

Lektor s účastníky bude skupinově diskutovat nehodovost v nouzovém stavu v ČR – rozdíly proti standardnímu provozu, příčiny, důsledky.

Lektor bude s účastníky diskutovat postup při odhalování deliktů pod vlivem jiných návykových látek než alkoholu v silniční dopravě.

- lektor účastníky rozdělí do menších skupinek, aby společně načrtli daný postup
- zástupci skupinek prezentují jejich postup
- 3. lektor předloží správný postup a společně s účastníky jej budou porovnávat s jejich postupy

IV. Aktuální drogová scéna v ČR, závěr

Anotace: Lektor účastníky seznámí s aktuálními statistickými údaji problematiky současné drogové scény v ČR, dále s hlavními trasami dovozu, objížďky, prohlídky na hranicích, typy pašeráků, způsoby pašování, drogy vyrobené v ČR a mimo ČR. Účastníci se dozvědí nové trendy v oblasti drog a legislativní změny.

Lektor nechá účastníkům prostor ke skupinové diskuzi u každého z probíraných bodů.

Účastníci vyplní sebeevaluační, evaluační dotazník a znalostní test k celému vzdělávacímu programu.

Použité metody: Přednáška, Skupinová diskuze

Časová dotace: 120 minut

Účastníci budou diskutovat jejich zkušenosti s varnami v jejich regionu, budou si vzájemně předávat informace.

Lektor jim k identifikaci varen v jejich regionu dopomůže webem:
<https://varnyapestirny.policie.cz/>.

Pracovníci posuzující přestupky dle zákona č. 65/2017 sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů

I. Úvod do specifické části vzdělávacího programu

Anotace: Lektor přivítá účastníky specifické části vzdělávacího programu pro pracovníky posuzující přestupky dle zákona č. 65/2017 sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, představí strukturu školení a uvede specifickou část vzdělávacího programu do kontextu celého projektu.

Lektor zjistí očekávání účastníků a jejich potřeby.

Časová dotace: 30 minut

Toto cvičení je možné dělat v celé skupině, nebo účastníky rozdělit do menších skupin a následně udělat reflexi cvičení v celé skupině.

Na škále od 1 do 10 vyznačte, jak vidíte svoji připravenost pracovat s uživateli návykových látek, kteří řeší své přestupky u Vás na úřadě.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

- Co už umíte? Na co jste při práci s klienty hrdí?
- Jaké metody sociální práce znáte?
- Jaké postupy a metody se Vám osvědčují při Vaší práci?
- Co je pro Vás důležité předat účastníkům přednášek?
- V čem se chcete zlepšit?
- Je něco specifického, co se v kurzu chcete dozvědět, co se chcete naučit, co chcete získat? O čem ve své praxi často přemýšlíte?
- Jak by Vám v tom mohl pomoci tento kurz?

II. Přestupky v oblasti alkoholu, tabáku a jiných návykových látek (hmotněprávní pojetí)

Anotace: Lektor seznámí účastníky s aktuální právní úpravou přestupků v oblasti drog. Zmíní se rovněž o přestupcích, které souvisí s dalšími návykovými látkami a o jejich právní úpravě.

Použité metody: přednáška

Časová dotace: 230 minut

III. Řízení o přestupcích v oblasti alkoholu, tabáku a jiných návykových látek (procesněprávní pojetí)

Anotace: Lektor seznámí účastníky s postupy správního orgánu od převzetí oznámení o spáchání uvedeného přestupku až po vypracování rozhodnutí. Budou vysvětleny pojmy týkající se této problematiky a uvedeny právní normy a metodické pokyny zabývající se touto oblastí.

Použité metody: Přednáška, Skupinová diskuze

Časová dotace: 220 minut

Účastníkům budou v průběhu celého dne předloženy otázky občana (viz. níže) a lektor bude po účastnících chtít vědět, jak by pracovníci přestupků občanovi odpověděli a jejich případné zkušenosti s obdobnou situací.

- Když mě chytne policie a najde u mě drogy (např. pervitin), které mám pro vlastní potřebu a injekční stříkačky, co se mi může stát?
- Koupil jsem dvě tablety extáze a jedu na festival na Slovensko, kde bych si je chtěl vzít. Když je u mě najdou, co se mi stane?
- Pěstuji si doma konopí, z kterého následně budu vyrábět návykovou látku marihuana pro léčebné účely. Je na tom něco špatně?
- Jsme na večírku a kamarád si zapálil jednu cigaretu marihuany a poslal ji dokola mezi ostatní. Je to protiprávní?
- Pěstuji doma kaktusy, není to nelegální, protože jsem slyšel, že obsahují psychotropní látku meskalin?
- Kamarád pěstuje konopí, vyrábí marihuanu, ale neprodává ji. Kamarád ji daruje ostatním známým a nic za to nechce. Bude trestán i za to darování? A co hrozí mě, když jsem o tom věděl, ale neřekl jsem to Policii.
- Kamarád mě poprosil, abych se mu staral o kytky konopí, když je nemocný. Věděl jsem, že je to konopí. Hrozí mi něco i přesto, že to patří kamarádovi, který si to pěstuje pro sebe?

- Bratr mě poprosil, abych převezl do Německa balíček s marihuanou pro našeho příbuzného. Můj nápad to nebyl, ale bratrovi jsem vyhověl. Hrozí mi něco, když to byl bratrův nápad a mě chytnou na letišti v Německu s tím balíčkem?
- Je možné podat policii informace a nebýt přitom v postavení svědka, zkrátka anonymně, bez nutnosti figurovat v případném řízení?
- Jsem učitelka a mám podezření, že má dítě při odpoledním vyučování v tašce láhev alkoholu. Můžu mu jí sebrat nebo tím naruším jeho práva?

Zdroj: <https://bezpecnerakovnicko.cz/kriminalita-a-bezpecnost/kontrolni-akce-drogy/myty-a-fakta-o-drogach/>

Pracovníci vězeňské správy:

I. Úvod do specifické části vzdělávacího programu

Anotace: Lektor přivítá účastníky specifické části vzdělávacího programu pro pracovníky vězeňské správy, představí strukturu školení a uvede specifickou část vzdělávacího programu do kontextu celého projektu.

Lektor zjistí očekávání účastníků a jejich potřeby.

Časová dotace: 15 minut

Toto cvičení je možné dělat v celé skupině, nebo účastníky rozdělit do menších skupin a následně udělat reflexi cvičení v celé skupině.

Na škále od 1 do 10 vyznačte, jak vidíte svoji připravenost pracovat s vězni, kteří jsou závislí na návykových látkách či jsou patologickými hráči.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

- Co už umíte? Na co jste při práci s klienty hrdí?

- Jaké metody sociální práce využíváte?
- Jaké postupy a metody sociální práce se Vám osvědčují ve Vaší práci s klienty?
- Co je pro Vás při práci s klientem důležité?
- V čem se chcete zlepšit?
- Je něco specifického, co se v kurzu chcete dozvědět, co se chcete naučit, co chcete získat? O čem ve své praxi často přemýšlíte?
- Jak by Vám v tom mohl pomoci tento kurz?

II. Relevantní právní předpisy a vnitřní předpisy VS

Anotace: Lektor účastníkům připomene nejdůležitější ustanovení předpisů, která souvisejí s dále probíranými tématy (zejména zákon č. 65/2017 Sb. – testování na přítomnost NL v těle; TZ + TR – návyková látka, ochranné léčení; nařízení generálního ředitele VS ČR k protidrogové politice; metodické listy VS ČR – monitoring drog, substituční léčba, hepatitidy) a relevantní mezinárodní dokumenty (evropská vězeňská pravidla, evropská protidrogová strategie, doporučení WHO k věznicím).

Použité metody: Přednáška

Časová dotace: 15 minut

III. Historie zneužívání drog ve věznicích; shrnutí dosavadního výzkumu

Anotace: Lektor na nejnovějších výzkumných výsledcích podá stručný exkurz do historie zneužívání drog v českých věznicích; budou představeny nejdůležitější výsledky studií realizovaných v minulosti IKSP, Klinikou adiktologie, NMS. Účastníci na jednom z grafických zobrazení výsledků výzkumu prodiskutují příčiny a následky rozdílných výsledků v čase.

Lektor účastníky rozdělí do menších skupin a každé skupině dá za úkol stanovit příčiny a následky vztahující se k výsledku jednoho grafu z výzkumné zprávy.

- Každé skupince bude přidělen odlišný graf.
- Příčiny a následky ke svému grafu budou poté jednotlivé skupinky prezentovat před dalšími účastníky.

Zdroje, ze kterých lze čerpat:

- Studie Kliniky adiktologie – Analýza potřeb uživatelů drog ve VTOS z hlediska možností snížení pravděpodobnosti recidivy Matoušek et al (2016);
- Studie IKSP (2019) - Uživatelé drog ve vězení –hodnocení účinnosti Terapeutických programů;
- GŘVS – Výroční zprávy;
- aj. dle preferencí a aktuálnosti.

Použité metody: Přednáška, buzz groups

Časová dotace: 35 minut

IV. Prevalence užívání drog vězni

Anotace: Lektor účastníky seznámí s daty z pravidelné studie realizované Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti, daty z výsledků vstupních vyšetření prostřednictvím nástroje SARPO, daty z testování z moči při nástupu do věznice (včetně dlouhodobých trendů); data za ČR budou srovnána se situací v zemích EU a dalších vybraných zemích.

Použité metody: Přednáška

Časová dotace: 20 minut

V. Cesty drog do věznic, distribuce, cena

Anotace: Lektor v úvodu účastníky vyzve ke sdílení zkušeností a poznatků z jejich věznic; dále budou představeny zveřejněné informace z některých evropských zemí a data získaná od českých vězňů v rámci kvalitativní studie.

Použité metody: Case study, skupinová diskuze

Časová dotace: 40 minut

Účastníci budou diskutovat vybraná sdělení vězňů, kteří byli doptáváni na možnosti cest drog do věznic, jejich distribuci a cenu. Dále budou lektorem účastníci vyzváni ke sdílení jejich obdobných zkušeností s danou citací.

- „70 % nosí návštěvy, 20 % to jsou balíky a zaměstnanci, 10 % přehozy.“
- „Ve věznici byly telefony, navigovalo se to podle směny, kdo bude na balíkárně a tak.“
- „Jednou jsem i předčasně ukončil návštěvu, když jsem viděl, že tam známej přebral zboží a odcházel na barák.“
- „Vždycky se vědělo, kdo to má. Dealer měl furt a na každém oddíle byl alespoň jeden...“
- „Byl jsem ve vězení první čtyři hodiny a už mi někdo nabídnul trávu.“
- „...se normálně nabízelo, stačilo, že někdo věděl, že jste feťák a dealer si vás našel.“
- „V kriminále to můžete prodat za cenu, za kterou by vám venku uřízli hlavu. Dá se tak udělat spousta peněz.“
- „Furt je to hroznej byznys –manželka mu přinese za 3000 a on jí na příští návštěvě vrátí 15000.“

VI. Vzorce užívání drog vězněnými osobami

Anotace: Lektor seznámí účastníky s nejrozšířenějšími vzorci užívání drog vězněnými osobami. Účastníci se dozví, jaké jsou nerozšířenější rizikové způsoby aplikace drog, sdílení injekčního materiálu a parafernálií a kuriózní způsoby aplikace ve vězení.

Lektor s účastníky provede brainstorming, ve kterém bude po účastnících chtít vědět všechny možné způsoby užívání drog vězněnými osobami, se kterými se v jejich praxi setkali nebo se setkal někdo z jejich pracovního prostředí.

Použité metody: Brainstorming

Časová dotace: 20 minut

Lektor s účastníky pomocí brainstormingu dá dohromady co nejvíce možných vzorců užívání drog vězněnými osobami. Na základě toho zkusí rozvinout sdílení dobré praxe mezi účastníky.

VII. Testování na přítomnost drog v těle u vězněných osob

Anotace: Lektor stručně nastíní základy toxikologie (základní metody používané laboratořemi forenzní toxikologie), základní fakta z oblasti farmakokinetiky THC, metamfetaminu a opiátů; budou představeny základní imunochemické testy, budou diskutovány výhody a nevýhody testování z různých tělních tekutin (moč, sliny).

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze, workshop

Časová dotace: 60 minut

Mezi účastníky budou sdíleny zkušenosti z oblasti testování ve věznicích; v případě dostatku časového prostoru a technických možností budou posluchači vyzváni k navržení efektivního systému testování (metodou workshopu).

VIII. Nové syntetické drogy v evropských věznicích

Anotace: Lektorem bude představen evropský systém včasného varování EWS a obsah publikace EMCDDA o nových syntetických drogách ve věznicích; dále budou účastníci lektorem vyzváni ke krátké skupinové práci na zadaném úkolu.

Použité metody: Přednáška, workshop

Časová dotace: 40 minut

Účastníci budou vyzváni, aby se v krátkém odlehčeném workshopu vžili do role dealerů a navrhli nejbezpečnější a nejefektivnější organizovaný způsob pašování drog do věznic a jejich distribuce (včetně organizace finančních transakcí).

Účastníci budou rozděleni do menších skupinek (3-4 účastníci), ve kterých si zvolí zástupce skupiny.

15 minut

Po samostatné práci budou zástupci jednotlivých skupin ostatním účastníkům přednášet své návrhy. Práce lektora bude otevření kritické diskuze k efektivnosti zvolených postupů.

IX. Testování pevných látek a využití analýzy odpadních vod na přítomnost návykových látek a jejich metabolitů pro potřeby VS

Anotace: Lektor s účastníky prodiskutuje současné používání NIK testů, dále budou představeny přenosné spektrometry, přístroje na detekci drog ze stěrů z povrchů. Účastníci se dozví výsledky zahraničních studií na toto téma, budou diskutovány možnosti využití této metody v českých věznicích (náklady/přínosy).

Pokud je to možné, bude zajištěno některé zařízení k testování pevných látek.

Použité metody: Skupinová diskuze, demonstrační metoda

Časová dotace: 30 minut

Účastníkům bude na základě demonstrační metody ukázáno nakládání s přenosnými spektrometry.

Účastníci na základě tabulky efektivity jednotlivých druhů testování (viz níže) budou diskutovat jejich vlastní praktické zkušenosti.

	2016			2017			2018			2019		
druh testování dle ML č 2/2010	pozitivních	testovaných	%	pozitivních	testovaných	%	pozitivních	testovaných	%	pozitivních	testovaných	%
celkem pozitivních a testovaných	802	14850	5,40%	1005	16758	6,00%	1276	21376	5,97%	1522	21884	6,95%
výkon vazby (čl. 3 odst. 1 písm b)	7	1465	0,48%	13	1457	0,89%	21	1439	1,46%	28	1407	1,99%
cílená testování (čl. 3 odst. 1 písm c), d)	431	3535	12,19%	607	5966	10,17%	681	9214	7,39%	810	8565	9,46%
substituční léčba (čl. 3 odst. 1 písm e)	3	216	1,39%	3	246	1,22%	6	341	1,76%	7	404	1,73%
specializované oddíly - ochranné léčení (čl. 3 odst. 1 písm f)	0	136	0,00%	10	185	5,41%	8	162	4,94%	10	219	4,57%
specializované oddíly - dobrovolné léčení (čl. 3 odst. 1 písm f)	4	372	1,08%	8	503	1,59%	11	531	2,07%	11	500	2,20%
bezdrogové zóny (čl. 3 odst. 1 písm f)	54	2309	2,34%	44	2330	1,89%	52	2653	1,96%	85	2864	2,97%
standardní výkon trestu (čl. 3 odst. 1 písm g)	304	6190	4,91%	320	6071	5,27%	497	7036	7,06%	571	7935	7,20%

X. Rizika užívání drog ve věznicích, zacházení s odsouzenými z pohledu teorie rizik, potřeb a responzivity

Anotace: Lektor bude prezentovat rešerši zahraniční literatury na témata *sebevražd, sebepoškozování, násilí a vydírání*. Účastníky budou diskutovány návrhy, jak těmto fenoménům předcházet v podmínkách českých věznic.

Lektor v krátkosti představí model R/N/R a jeho nejdůležitější východiska.

Použité metody: Case study, skupinová diskuze

Časová dotace: 35 minut

Lektor účastníkům krátce představí zkoumanou problematiku 14 vězněných mužů z britského výzkumu (2018) a položí otázky:

- Proč se dospělí muži ve vězení sebepoškozují?
- Jaké jsou účinné prostředky pro snížení míry nebo odstranění sebepoškozujícího chování mezi dospělými muži ve věznicích?

Po diskuzi účastníků lektor porovná zjištění výzkumu s výsledky diskuze.

Laura Pope (2018), Self-harm by adult men in prison: A rapid evidence assessment (REA).

Dostupné zde:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/739521/self-harm-adult-men-prison-2018.pdf

XI. Anamnéza běžného klienta a psychiatrické komorbidity

Anotace: Lektor představí typickou anamnézu klienta před vstupem do péče poskytované věznicí, budou diskutována kumulovaná rizika a potřeby na straně klienta. Zvláštní důraz bude kladen na psychiatrické komorbidity přidružené

k adiktologickým poruchám, budou představeny výsledky zahraničních studií na vězeňských populacích i na běžné populaci; budou stručně probrány nejčastější duševní poruchy, jejich projevy a léčba; důraz bude kladen na problematiku dekompenzace těchto poruch během uvěznění a automedikace dostupnými prostředky (drogami).

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze

Časová dotace: 35 minut

Na základě výsledků výzkumu (Lukasiewicz et al, 2007) budou účastníci diskutovat problematiku celoživotní prevalence duševních poruch v populaci vězněných uživatelů drog.

- 67% (55%) poruchy nálady
- 13% (10%) úzkostné poruchy
- 25% (25%) psychotické poruchy
- 54 % (31,5%) antisociální porucha osobnosti.

U vězňů závislých na alkoholu byly rozdíly oproti běžné populaci vězňů ještě větší.

XII. Systém péče o vězněné uživatele drog a jeho motivace k odvykání

Anotace: Lektor účastníky seznámí se specifiky motivace k odvykání během uvěznění a s využitím techniky motivačních rozhovorů při práci s vězněnými uživateli drog. Lektorem budou podrobně popsány následující intervence spolu s příklady praxe v jednotlivých věznicích: *detoxifikace, substituční léčba, poradna drogové prevence, adiktolog a ambulance adiktologa, ochranné léčení, dobrovolné léčení*.

Podle zvážení lektora (čas, znalosti a dovednosti účastníků) bude případně zařazeno téma Efektivity zacházení s vězněnými uživateli drog v zahraničních a domácích

studiích, Role NNO a dalších mimovězeňských subjektů při poskytování odborné péče a zajištění kontinuity péče a Následná péče.

Použité metody: Přednáška

Časová dotace: 35 minut

XIII. Vytvoření doporučeného postupu (zmapování klienta, poskytnutí minimální intervence, motivace klienta), závěr

Anotace: Lektor účastníkům zadá skupinový úkol, který budou účastníci metodou workshopu řešit.

Účastníci na konci kurzu vyplní sebeevaluační, evaluační dotazník a znalostní test k celému vzdělávacímu programu.

Použité metody: Workshop

Časová dotace: 100 minut

Lektor účastníky vyzve k vytvoření stručného „minimanuálu“ (doporučeného postupu) pro profese, které se zúčastnili kurzu, který bude obsahovat: postup pro zmapování potřeb klienta, postup pro poskytnutí minimální intervence (spočívající v seznámení potencionálního klienta – vězněné osoby s možnostmi poradenství a léčby ve věznicích, postup pro namotivování klienta ke kontaktování některé z těchto služeb).

Sociální kurátoři:

I. Úvod do specifické části vzdělávacího programu

Anotace: Lektor přivítá účastníky specifické části vzdělávacího programu pro sociální kurátory, představí strukturu školení a uvede specifickou část vzdělávacího programu do kontextu celého projektu.

Lektor zjistí očekávání účastníků a jejich potřeby.

Časová dotace: 15 minut

Toto cvičení je možné dělat v celé skupině, nebo účastníky rozdělit do menších skupin a následně udělat reflexi cvičení v celé skupině.

Na škále od 1 do 10 vyznačte, jak vidíte svoji připravenost pracovat klienty závislými na návykových látkách nebo patologickými hráči.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

- Co už umíte? Na co jste při práci s klienty hrdí?
- Jaké metody sociální práce využíváte?
- Jaké postupy a metody sociální práce se Vám osvědčují ve Vaší práci s klienty?
- Co je pro Vás při práci s klientem důležité?
- V čem se chcete zlepšit?
- Je něco specifického, co se v kurzu chcete dozvědět, co se chcete naučit, co chcete získat? O čem ve své praxi často přemýšlíte?
- Jak by Vám v tom mohl pomoci tento kurz?

II. Oblast sociální práce a legislativy

Anotace: Lektor si s účastníky připomene, kde je oblast sociálních kurátorů v rámci legislativy ukotvena, jaké má kurátor kompetence ve vztahu k adiktologickým klientům a kde jsou hranice této práce a jakou roli má kurátor v sociálním systému.

Použité metody: Přednáška, skupinová diskuze

Časová dotace: 60 minut

Lektor bude účastníkům pokládat následující otázky:

- Co stát občanům garantuje na základě zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách?
- Co definuje zákon č. 65/2017 Sb. a jaké změny se na základě účinnosti tohoto zákona ve Vaší praxi staly?

III. Cílové skupiny sociálního kurátora

Anotace: Lektor účastníky seznámí se specifikací cílové skupiny kurátora: osoby ohrožené sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osoby, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, osoby, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností, osoby po ukončení léčby chorobných závislostí, propuštěným z psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, osoby, které nemají uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že jsou osobami bez přístřeší. Účastníci si rozšíří vzhled do specifik cílových skupin kurátorů.

Použité metody: Brainstorming

Časová dotace: 60 minut

Lektor účastníkům položí otázku „*Kdo patří do cílové skupiny sociálního kurátora a jaká jsou jeho specifika?*“, na kterou pomocí metody brainstormingu budou účastníci odpovídat. Lektor bude všechny podněty zapisovat na tabuli/flipchart. Po posledním podnětu výsledky společně s účastníky rozeberou a rozšíří.

IV. Vliv sociálního okolí na jedince

Anotace: Lektor na případových studiích poukáže na velký vliv prostředí a sociálních vztahů na další fungování cílových skupin. U každé cílové skupiny uvede příklad nejčastěji užívané látky, dopady jejího užívání na chování člověka, a to také v kontextu

zdravotních rizik. Účastníci si zafixují důležitost sociálních vztahů na jedince užívajícího návykové látky.

Použité metody: Přednáška, Case study

Časová dotace: 60 minut

Lektor se na základě kazuistiky účastníků zeptá na jejich odborný pohled, jejich obdobné zkušenosti a jejich řešení. V případě, že bude mít lektor vybranou jinou kazuistiku, je možné ji použít.

Žena, 27 let, uvedla, že její zkušenost se závislostí na alkoholu začala již na základní škole, kdy její otec začal nadměrně pít. Otec chodil každý den do hospody a vracel se domů pozdě v noci, byl hodně opilý a s matkou se kvůli tomu prý vždy ostře hádali. Ona i její sourozenci o tom věděli, protože to často slyšeli, ale nepletli se do toho, protože matka si to nepřála. „Máma s tátou pořád byla a trpěla mu to, nikdy se o tom moc nemluvalo, prostě se to bralo jako automatická věc. Já a brácha se ségrou jsme to tak taky brali, ale štválo nás, že doma nikdy nebyl klid a neměli jsme možnost si s rodiči hrát nebo s nimi jet někam na výlet, tohle u nás doma moc nebylo. Naši kamarádi takhle jezdili s rodiči na výlet nebo dělali nějaký sport, a to bylo hezký, ale u nás se k nám jako k dětem moc nikdo nechoval, nikdo si s námi nehrál a nikdo se nám nevěnoval. Máma ze začátku jo, ale pak už jsme byli velcí a máma měla spoustu starostí s tátou. Ale nějak jsme to zvládli a nějak jsme prostě dospěli.“ Žena dále vypráví, že v 19 letech potkala svého přítele, který byl na ni moc hodný, a s ním konečně cítila pocit blízkosti a sdílení. Bylo jim spolu dobře, a tak spolu začali chodit a žít, brzy na to také čekali své první dítě. Jenže v té době začala žena zjišťovat, že její partner asi také pije více, než je vhodné. „Ale byl na mě hodný, tak jsem si říkala, že to není tak strašný, jako to bylo s tátou a že to bude v pohodě. Po narození první dcery to bylo ještě hezký a byli jsme spokojení, jenže pak, když jí byl asi rok, se to začalo zhoršovat. Jarda začal trávit večery v hospodě jako můj táta, byl tam pořád. Ráno byl

vždycky strašně unavený a nemohl vstát do práce. V té době jsem zjistila, že čekáme další dítě. Řekla jsem si, že s ním musím zůstat, už kvůli dětem, jenže jsme na tom byli hůř a hůř finančně a museli jsme se zadlužovat, u něj v práci to vypadalo špatně. Jednou jsem mu řekla, že s ním končím, jestli toho nenechá. Slíbil mi, že toho nechá, říkal, že se o nás bude starat a bude to zase jako dřív a že nás miluje. Na chvíli se to zlepšilo, alespoň to tak vypadalo, narodilo se nám druhé a já věřila, že to nejhorší máme snad za sebou." Bohužel tomu tak nebylo, ženina partnera propustili ze zaměstnání a byli zadlužení ještě více, jeho pití se opět začalo stupňovat a jí začala docházet trpělivost. Žena dále sdělila, že měla velkou snahu vztah zachránit, a to se jí nakonec povedlo, ačkoli to vůbec neměla lehké. Nakonec přišli o byt, neměli téměř žádné peníze a byli nuceni požádat o dávky hmotné nouze, aby měli z čeho hradit stravu a bydlení v azylovém domě. Žena se domnívá, že jejich situaci zachránilo právě přestěhování do azylového domu. „Bylo to strašné, ale jemu došlo, že to, co dělá, je špatně a musí se sebou začít něco dělat. Teď jsme v azylovém domě a tady se nesmí pít, takže pít, dá se říct skoro přestal. Ale nejde říct, že by vůbec nepil, občas pije, ale málo. Já myslím, že teď je náš vztah docela v pohodě a nějak se držíme, je to teď asi v normě.“

„Asi bych ale lhala, kdybych řekla, že mě to nějak neovlivnilo, to určitě ovlivnilo. Já si hlavně myslím, že i kvůli tomu, co jsem si doma zažila s tátou, jsem pak tak rychle chtěla si někoho najít a být s ním šťastná. A vlastně to i vyšlo, akorát se z něj vyklubal taky člověk, co pije. Asi určitě je pravda, že to, že pijou někoho rodiče, ho ovlivňuje, protože já jsem si našla zase takovýho.“ Žena se dále domnívá, že jejich rodinu to ovlivnilo zejména kvůli tomu, jelikož množství alkoholu, které pil, bylo velmi nadměrné, tak přišel i o práci a o zdroj peněz, což považuje za velký problém se dvěma dětmi. Když si však vzpomene na situaci doma u rodičů, tak se domnívá, že tam alkohol ovlivnil chod celé domácnosti, protože se jim nikdo prakticky nevěnoval a oni se cítili sami a odvržení, kdežto oni se dětem alespoň snaží věnovat a být tu pro

ně. Žena vyjádřila svůj názor také na to, jak se se závislostí partnera snažila vypořádat, a zda to na ní zanechalo nějaké následky. „Já jsem se s tím asi snažila vypořádat tak, že odejdu a začnu nověj život někde jinde a budu konečně nějak víc žít. Ale asi jsem se s tím úplně moc nevypořádala, když jsem si našla dalšího, no. Ale tomu jsem dala najevo, že s ním prostě nebudu, jestli to nechá zajít daleko, takže jsem mu řekla, že s ním končím, jestli se neprobere. A jestli to na mě nechalo následky? Já nevím, asi jo. Asi prostě, že jsem si zase našla stejný typ chlapa. Ale nevím, ono je to těžký takhle říct, možná že nad tím ani nechci tolik přemýšlet.

V. Meziřesortní a mezioborová spolupráce

Anotace: Lektor s účastníky rozvede důležitost spolupráce mezi jednotlivými odborníky v rámci úřadu, ale také v rámci daného regionu, ve kterém kurátor působí. Důraz bude kladen na spolupráci v oblasti protidrogové politiky, stejně ale na oblast prevence, zaměstnávání.

Použité metody: Buzz groups

Časová dotace: 60 minut

Lektor rozdělí účastníky do menších skupin, které budou mít prostor na prodiskutování důležitosti meziřesortní spolupráce a sdělení si zkušeností ze své praxe.

VI. Nástroje práce v oblasti sociální práce

Anotace: Lektor spolu s účastníky zdůrazní některé nástroje pomoci, které jsou pro cílovou skupinu uživatelů velmi přínosné. Dostane se k hranicím práce kurátora a zvládnutí otázky dobrovolnosti a ochoty ke spolupráci. Dotkne se také praxe dávky mimořádné okamžité pomoci v praxi sociálních pracovníků.

Použité metody: Skupinová diskuze

Časová dotace: 60 minut

Lektor s účastníky prodiskutuje jednotlivé oblasti Bio-psycho-socio-spirituální modelu závislosti.

VII. Případové konference

Anotace: Lektor si s účastníky vyjasní a upřesní, co je a co není případová konference, jak má vypadat, jaké jsou její zásady a kdy ji lze využít.

Použité metody: Přednáška

Časová dotace: 60 minut

VIII. Eticky problematické otázky a témata pro supervizi, závěr

Anotace: Lektor formou diskuzí a příkladů z vlastní praxe otevře citlivá témata, která jsou problematická a často působí vnitřní napětí a silnou emocionální odezvu v rámci vlastní práce sociálního kurátora.

Účastníci vyplní sebeevaluační, evaluační dotazník a znalostní test k celému vzdělávacímu programu.

Použité metody: Skupinová diskuze

Časová dotace: 105 minut

Lektor účastníky podnítl k diskuzi a sdílení zkušeností na následující témata:

- Otázka pěstounské péče prarodiči uživatele.
- Bydlení s partnerem, který užívá návykové látky (v případě využití kazuistiky výše je možné přeskočit nebo více rozebrat).
- Supervize.